

۱۴۶۸۰۹۵

به نام خدا

راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی

تألیف: دکتر: عباس اسماعیلی

نشر رشد و توسعه

شابک: ۱۰۰۰۰۰ ریال 9-6149-05-9 978-600

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۵۸۱۹۰

عنوان و پدیدآور: راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی / تألیف ابوالقاسم اکبری.

مشخصات نشر: دماوند: رشد و توسعه، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص: جدول.

موضوع: مشاوره آموزشی -- ایران

Educational counseling--Iran

موضوع: مشاوره آموزشی

Educational counseling

موضوع: راهنمایی شغلی -- ایران

Vocational guidance -- Iran

موضوع: راهنمایی شغلی

Vocational guidance

موضوع: کارآفرینی

Entrepreneurship

ردیف دیویی: ۳۷۱/۴۲۲۰۹۵۵

رده‌بندی کنگ: LB ۲۷۹۹/۳ ۱۳۹۵ الف ۱۹ الف /

سرشناسه: خیری، ابوالقاسم، ۱۳۳۱ -

وضعیت: رست: بی: فسا

مؤلف: دکتر ابوالقاسم اکبری

ناشر: انتشارات رشد و توسعه

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹ - ۰۵ - ۶۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ - 9-6149-05-9 978-600

مرکز فروش: انتشارات ساوالان: روبروی دانشگاه تهران - پاساژ فروزنده - شماره ۲۱۴

تلفن: ۶۶۹۵۱۹۴۳ نمابر: ۶۶۹۶۱۲۷۵

انتشارات رشد و توسعه: دماوند، میدان امام خمینی (ره)، جنب حوزه علمیه امام صادق (ع)، پلاک ۳۴.

تلفن: ۷۶۳۲۰۰۲۲ نمابر: ۷۶۳۲۲۷۹۳

Email : RT _ akbari @ yahoo . com

فهرست مطالب

۹	مقدمه مؤلف
---	------------

بخش اول: کلیات

۱۱	فصل اول: کلیات
۱۲	تعاریف
۱۲	الف - تعریف راهنمایی
۱۳	ب - تعریف مشاوره
۱۵	تاریخچه راهنمایی و مشاوره در ورزش و پرورش ایران
۱۷	روش های مشاوره
۱۷	روش مستقیم
۱۸	روش غیر مستقیم
۱۸	روش انتخابی
۱۹	اصول حاکم بر راهنمایی و مشاوره
۲۰	هدف های راهنمایی و مشاوره
۲۱	ضرورت های راهنمایی
۲۳	راهنمایی مبتنی بر رشد
۲۵	خدمات راهنمایی تسهیل کننده مهارت های زندگی
۲۶	مهارت های برنامه ریزی، تصمیم گیری و حل مسئله
۲۷	راهنمایی و مشاوره فردی و گروهی
۲۸	راهنمایی و مشاوره در اسلام

بخش دوم: راهنمایی و مشاوره تحصیلی

۳۱	فصل دوم: راهنمایی و مشاوره تحصیلی در ایران و چند کشور دیگر
----	--

۳۲	تعریف
۳۳	هدف‌های راهنمایی تحصیلی
۳۴	نیاز به راهنمایی تحصیلی
۳۴	راهنمایی و موفقیت تحصیلی
۳۵	راهنمایی تحصیلی در دوره‌های مختلف
۳۵	راهنمای تحصیلی در دبستان
۳۶	راهنمایی تحصیلی دوره اول متوسطه
۳۷	راهنمایی تحصیلی دوره دوم متوسطه
۳۸	شاخه‌ها و رشته‌های دوره متوسطه

۴۵	فصل دوم: هدایت تحصیلی در ایران و چند کشور دیگر
۴۶	تعریف
۴۶	هدایت تحصیلی در ساختار (۳، ۳، ۶)
۴۸	هدایت تحصیلی - هنر در داخل کشور
۵۲	نقش‌های اصلی مشاوران دبیرستان‌ها
۵۶	هدایت تحصیلی - شغلی در خارج از کشور
۵۶	ایالات متحده آمریکا
۵۷	کانادا
۵۷	استرالیا
۵۸	دانمارک
۵۸	فرانسه
۵۸	آلمان
۵۹	ایرلند
۵۹	ایتالیا
۵۹	لوگز آمبورگ
۵۹	اسپانیا
۶۰	سوئد

۶۱	فصل چهارم: مشکلات تحصیلی
۶۲	تعریف

مشکلات دانش آموزان دوره متوسطه ۶۲

شناخت عوامل مؤثر در مشکلات تحصیلی ۶۳

۱ - عوامل بیرون مدرسه‌ای ۶۴

عوامل خانوادگی ۶۴

عوامل اقتصادی ۶۶

عوامل فرهنگی ۶۷

۲ - عوامل درون مدرسه‌ای ۶۷

برنامه درسی ۶۸

برنامه آموزشی ۷۰

تفاوت بین راهنمایی‌های اولیا و معلمان ۷۲

فصل پنجم: آموزش عالم ۷۳

تعریف ۷۴

تأثیر سوابق تحصیلی در عملکرد دانش‌آموزان و مراکز آموزش عالی ۷۴

گروه‌های آزمایشی کنکور ۷۵

معرفی دوره‌های آزمون سراسری ۸۰

شناخت کارکردهای آموزش عالی ۸۴

اجرای کنکور و بررسی آسیب‌های آن ۸۶

ناهماهنگی و بی‌تفاوتی در نظام آموزش عالی ۸۹

- تبیین ناهماهنگی بین ظرفیت و تقاضا ۹۱

- راه‌حل حرکت با نقشه جامع کشور ۹۱

مشاوره و راهنمایی تحصیلی در دانشگاه ۹۰

بخش سوم: راهنمایی، مشاوره شغلی و کارآفرینی

فصل ششم: راهنمایی و مشاوره شغلی ۹۵

تعریف ۹۶

تاریخچه راهنمایی شغلی ۹۶

۹۸	نیاز به راهنمایی شغلی
۱۰۰	هدف‌های راهنمایی شغلی و حرفه‌ای
۱۰۰	ضرورت راهنمایی شغلی و حرفه‌ای
۱۰۱	عوامل مؤثر در انتخاب شغل
۱۰۴	انتخاب شغل و هویت شغلی
۱۰۶	زندگی شغلی
۱۰۷	امکانات شغلی
۱۰۹	رشد شغلی
۱۱۰	رضایت شغلی
۱۱۲	انگیزه علم
۱۱۲	نگاهداری شغل
۱۱۵	فرسودگی شغل
۱۱۷	فصل هفتم: راهنمایی مشاوره شغلی و حرفه‌ای در آموزش و پرورش
۱۱۸	تعریف
۱۲۰	هدف‌های اصلی برنامه راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه‌ای کشور
۱۲۱	نقش محیط‌های آموزشی در راهنمایی شغلی کودکان و نوجوانان
۱۲۱	نقش خانواده
۱۲۲	نقش جامعه
۱۲۲	نقش کارکنان
۱۲۴	راهنمایی شغلی و حرفه‌ای در سطوح مختلف تحصیلی
۱۲۷	الگوهای گذر از دوره نوجوانی
۱۲۸	گذر از دوره دبیرستان
۱۲۹	برای فارغ التحصیلان دانش‌آموز چه انتخاب‌هایی ممکن است
۱۲۹	ادامه تحصیل
۱۲۹	استخدام
۱۲۹	ایجاد کسب و کار
۱۲۹	خویش فرما
۱۳۱	فصل هشتم: کاربرد اطلاعات شغلی و حرفه‌ای
۱۳۲	تعریف

۱۳۳	هدف‌های ارائه اطلاعات شغلی
۱۳۴	روش‌های کسب اطلاعات شغلی و حرفه‌ای
۱۳۴	منابع شخصی
۱۳۶	منابع نوشتاری
۱۳۷	سایر منابع
۱۳۸	طرح‌ریزی شغلی و عوامل مؤثر در آن
۱۳۸	توجه به واقعیت
۱۳۹	عوامل محیطی
۱۴۰	توانایی ذهنی
۱۴۰	استعداد
۱۴۰	انگیزش
۱۴۲	علامه (رغبت)
۱۴۴	دیدگاه توسعه یافته درباره مشاوره شغلی
۱۴۶	خط مشی‌ها و سیاست‌های راهنمایی شغلی و حرفه‌ای
۱۴۷	نقش معلم و مشاور در ارائه اطلاعات شغلی
۱۴۹	فصل نهم: روش‌های کارایی
۱۵۰	تعریف
۱۵۰	مطالعه مشاغل
۱۵۱	مراکز کارایی
۱۵۱	- مراکز کارایی دولتی
۱۵۲	- مراکز کارایی غیر دولتی (خصوصی)
۱۵۲	شرایط احراز شغل
۱۵۳	درخواست‌های کتبی شغلی
۱۵۴	تکمیل فرم درخواست شغل
۱۵۵	نکات کلیدی برای یافتن شغل
۱۵۷	فرم درخواست استخدام
۱۵۸	سیستم کارایی الکترونیکی
۱۵۹	تهیه خلاصه تحصیلی - شغلی
۱۶۰	راهنمایی برای نوشتن یک رزومه شغلی
۱۶۳	مصاحبه‌های شغلی

۱۶۵	فصل دهم: کارآفرینی
۱۶۶	تعریف
۱۶۷	سیرتاریخی کارآفرینی
۱۶۸	اهمیت کارآفرینی
۱۷۰	راهنمایی در جهت گرایش جوانان به کارآفرینی
۱۷۱	حوامل موفقیت کارآفرین
۱۷۴	صلاحیت‌های کارآفرین
۱۷۴	راهنمایی و مشاوره در کارآفرینی

۱۷۷	فصل یازدهم: فنون و ابزارهای راهنمایی و مشاوره
۱۷۸	تعریف
۱۷۸	مهمترین فنون مشاوره
۱۷۸	مشاهده
۱۸۰	مصاحبه
۱۸۳	پرسشنامه
۱۸۴	واقع‌نگاری
۱۸۶	مقیاس درجه‌بندی رفتار
۱۸۸	گروه سنجی
۱۸۹	نگرش سنج
۱۹۳	تست
۱۹۶	سایر زمینه‌های کاربردی

منابع و مآخذ

۱۹۷	الف - منابع فارسی
۲۰۲	ب - منابع انگلیسی

ادامه زندگی انسان به تنهایی امکان‌پذیر نیست. رفع نیاز انسان‌ها با کمک گرفتن از دیگران باعث بقا و دوام زندگی گروهی می‌شود زیرا هر انسانی توانایی‌هایی دارد که ممنوعانش به آن نیاز دارند و خود نیز به امکانات و توانایی‌های دیگران نیازمند است. آنچه توانایی‌های یکدیگر را به خدمت جامعه و افراد آن در یک زندگی مسالمت‌آمیز در می‌آورد «راهنمایی» است.

راهنمایی در طول زندگی انسان سابقه‌ای دیرینه دارد. معمولاً آن‌هایی که از خدمات راهنمای، دیگران استفاده می‌کنند سعی دارند برای اخذ راهنمایی در مورد نیازهای خود به شناسایی افراد مورد اعتماد و کاردان در آن زمینه رجوع کنند و از آنان راهنمایی بگیرند.

راهنمایی در راه‌های رشد و شکوفایی جوامع در زمینه‌های علمی باعث شده است که ارائه خدمات راهنمایی نیز به سمت علمی شدن سوق داده شود. در این مسیر علوم رفتاری وارد صحنه به‌دیناری شده و با انجام دادن آزمایش‌های رفتاری در آزمایشگاه‌های روان‌شناسی به عنوان پدیده نوظهور مطرح و به سؤالات رفتاری بشر پاسخ می‌دهد. یکی از مسائلی که در این شاخه از بدو تأسیس تاکنون به آن توجه وافر دارد مسئله راهنمایی تحصیلی و شغلی است.

راهنمایی تحصیلی و شغلی فرایندی است که به فرد کمک می‌کند تا با شناخت خود، جامعه و پیش‌بینی تحولات آینده رشته تحصیلی و شغلی خود را متناسب با توانایی‌ها و رغبت‌های خود انتخاب کرده و در صورت برخورد با مشکل، بهترین روش را برای حل آن انتخاب کند.

مهمترین مسئله هر نظام آموزشی و پرورشی، تربیت دانش‌آموزانی است که بتوانند مناسب با استعداد، رغبت، ارزش‌ها و شخصیت خود با سگویی پیشبرد نیازهای جامعه و اهداف عالیه آن کشور باشند. در کشور ما نیز مطابق هدف کلان سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، تربیت انسانی موحد، مؤمن، معتقد به مسئولیت‌ها و وظایف در برابر خدا، خود و دیگران، امیدوار، دارای عزت نفس، امانتدار، انتخابگر، خلاق و کارآفرین، سالم و با نشاط و آماده‌ی ورود به عرصه‌ی زندگی شایسته‌ی فردی، خانوادگی و اجتماعی بر پایه‌ی نظام اسلامی است.

مدرسه سعی می‌کند مهارت‌های مختلفی را که جزء اهدافش تعیین شده است، به دانش‌آموز بیاموزد. اهداف تحصیلی مدارس در زمان‌های گذشته محدود به

خواندن، نوشتن و حساب کردن بود ولی در عصر حاضر مطالب مهمی به آن اضافه شده است. مانند پرورش روان و تکامل انسان همراه با تربیت شهروندی مفید به حال خود و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند. این اهداف زمانی تحقق پیدا می‌کند که فارغ‌التحصیلان مدارس و دانشگاه‌ها، ضمن داشتن مهارت‌های گوناگون به انتخاب شغل که مقدمه‌ای جهت رسیدن جوان به استقلال اقتصادی است بپردازند. چنین موفقیتی می‌تواند باعث نظم و انضباط فردی و اجتماعی فرد شود. یکی از راه‌های اجتماعی شدن و مورد قبول قرار گرفتن در اجتماع رعایت انضباط و مقرراتی است که در جامعه حکم فرماست.

راهنمایی در راستای رعایت انضباط جامعه، بر شادی و نشاط افراد، سازگاری فردی و اجتماعی، احساس امنیت، اعتماد به نفس، جلب محبت دیگران، صرفه‌جویی در مصرف و شکل‌گیری شخصیت سالم و سازگار بسیار مؤثر است. مجموعه راهنمایی تحصیلی و شغلی به دانش‌آموزان و دانشجویان کمک می‌کند تا کار و تحصیل آینده‌شان را با ضابطه و معیار علمی تعیین کنند. همچنین ارائه خدمات راهنمایی به نوجوانان و جوانان باعث می‌شود تا آنان بر اساس قضاوت‌های شخصی و بر مبنای تصادف به انتخاب رشته تحصیلی که در نهایت به انتخاب شغل منجر می‌شود اقدام نکنند، بلکه با همفکری مشاور، مدیر، معلم، اولیا و با در نظر گرفتن عوامل متعدد شخصی و محیطی با چشم‌اندازی به آینده شغلی کشور رشته تحصیلی خود را انتخاب کنند. در این مجموعه تا جایی که امکان داشت از مطالب و منابع علمی معتبر استفاده شده است با وجود این از مطالعه کنندگان محترم تقاضا می‌شود منت نهاده هرگونه کاستی و اشتباهی که باقی مانده است به نگارنده اعلام دارند تا در چاپ‌های بعد اصلاح شود.